

BÜROKRASI SİYASET İLİŞKİSİ

Hazırlayan: Dr. Şafak BAŞA

Giriş:

- Bürokrasi ve siyaset ilişkisini ortaya koyan eser azlığı,
- Abadan, Heper, Oktay, Şaylan, Eryılmaz, Öztürk, Akbulut...
- Bürokrasi siyaset ilişkisinin genelde birlikte ele alınmadığı,
- Kamu yönetiminin en tartışmalı konularından biri olduğu;

Giriş:

- Bu konu;
- Bir taraftan söz konusu ilişkiyi bir ayrılık ve zıtlık olarak tanımlayan Amerikan kamu yönetiminin alanda egemen olmasından dolayı, ilgili disiplinin kuruluşu bakımından bir gerekçe olmuş, ya da ayrılığın ifade edildiği metin bir başlangıç noktası olarak ele alınmış;
- Diğer taraftan ise, ilişkinin içeriğinin tam olarak saptanamaması nedeniyle, disiplinin çalışma alanının sınırları hakkında sonu gelmeyen tartışmalar ve yanıtlanması güç soruların ortaya çıkmasına yol açmıştır.
- Dolayısıyla siyaset ve yönetim ilişkisiyle ilgili kalem oynatmak ya da düşünce üretmek çabası aynı zamanda kamu yönetimi disiplininin varlığı ve sınırları konusunda düşünceler ileri sürülmesi anlamına gelmektedir.

Bürokrasi Kavramı:

- Bürokrasi kavramının açıklanması,
- 1745 Fransız İktisatçı Vincent de Gourney,
- Max Weber, Sosyoloji Yazıları,
- Rasyonel örgüt, verimsizlik ve kötü yönetim, kamu yönetimi, memurlar tarafından yönetim, büyük yapılı örgütler ve modern toplum...
- Olumlu ve olumsuz anlamlar,
- Bürokrasinin ve bürokratların araçsal bir nitelik taşıdığı,
- Temel tartışma konusu:
- Bürokrasi belirlenen hedefleri, alınan kararları gerçekleştirmeye yönelik salt yönetsel bir aygıt mıdır? Yoksa o, uygulamada kamu politikası yapımı ile görevli meşru organların elinde bir araç olmaktan çıkıp, uyulması gereken hedefleri belirleyen bir efendi haline mi gelmiştir?
- Bu soruya yanıt bulunmaya çalışılmaktadır.

Bürokrasi Kavramı:

- Marksist kuramda bürokrasi,
- Hegel'in devlet algılamasında bürokrasi,
- Liberal düşüncenin bürokrasi konusundaki görüşleri: J.Stuart Mill,Ludwig von Mises,
- Bürokrasinin kuramsal modellerinden en ses getireni: Max Weber'in "ideal tip" bürokrasi modeli,
- Yetke ilişkileri,üç türlü meşru yetke,
- İdeal bürokrasinin 7 temel özelliği,
- Bürokrasi özet olarak; işbölümü, resmi yetki alanı,otorite hiyerarşisi, kurallar sistemi, yazılı belgeler, kamu ve özel hayatın ayrıştığı, gayrişahsilik ve liyakati esas alan bir örgüt biçimidir.

Bürokrasi Kavramı:

- İdeal model ile siyasal süreç üç yönlü bir ilişki içinde;
- R.Bendix: ideal tipe hiçbir bürokrasi uymaz,
- Bürokratları apolitik kişiler sayma olanaksızdır,
- Yasal-rasyonel bürokrasinin ortaya çıkışında etkili olan faktörler,
- “Çağdaş devlet her yerde bürokratikleşmektedir”,
- Weber’in yasal-ussal bürokrasisine yönelik eleştiriler,
- Bürokrasinin kaçınılmazlığı ve vazgeçilmezliği,
- Bürokrasinin yapısında yer alan bazı tehlikeler,
- Paradoksal bir sonuç,
- W.Wilson: “gücün kendisinde bir tehlike yoktur, tehlike onun sorumsuz olmasındadır”
- J.Millet: bürokrasi özgür toplum ve demokrasi için hangi durumlarda tehlike oluşturabilir?

Bürokrasi Kavramı:

- Özelleştirme, deregülasyon, devletn küçültülmesi ve yönetim anlayışının değişmesi,
- Bürokrasi sorununa bir denetim işi olarak bakılması,
- İdari örgütler ağını halkın temsilcilerinin nasıl denetleyeceği,
- Bürokrasinin kaçınılmazlığı ve vazgeçilmezliği kabul edilerek onun demokrasi ile bağdaştırılması ve muhtemel tehlikelerinin önlenmesi ve bunun yöntemleri...

Bürokrasi Siyaset İlişkisi:

- Liberal yazında siyaset ve yönetim ilişkisi dar kapsamlı olarak;
- A) siyasal ve bürokratik kurumlar ilişkisi,
- B) siyasetçiler ile bürokratlar ilişkisi şeklinde incelenmektedir.
- Birinci yaklaşım kapsamında, siyasal ve bürokratik kurumlar ya yapısal özellikleriyle ya da verimsizliğe yol açan kurumlar olarak ele alınmaktadır.
- İkinci yaklaşım ise siyasetçi ve bürokratların, siyasal parti üyelikleri, eğitimleri ve siyasa yapım sürecindeki etkilerini ele alan görgül araştırmalar içeren çalışmalar kapsamında somutlaşmaktadır.

Bürokrasi Siyaset İlişkisi:

- Bu ele alış biçiminde üç farklı yaklaşım izlenmektedir;
- 1- Bürokrasinin ve bürokratların, siyasetçiler tarafından denetlenmesi gerektiğini ileri süren yaklaşım. Buna göre bürokrasi denetlenmediği takdirde demokrasi için tehlike oluşturacaktır.
- 2- Demokrasi ve bürokrasiyi uzlaştırmaya çalışan, siyaset ve yönetim arasında bir zıtlaşmadan çok, hiyerarşinin olduğunu varsayan yaklaşım.
- 3- Modern yönetim sistemlerinde, üst düzey bürokratların siyasetçiler karşısında özerklikleri olduğunu ileri süren yaklaşım.

Bürokrasi Siyaset İlişkisi:

- Durgun:Bürokrasi-Siyaset ilişkilerinde kuramsal çerçeve: üç farklı yaklaşım
- Bunlardan ilki ve genel olarak kabul göreni;siyasal sistemin uygulanması istenen politikayı tayin ettiği,buna karşılık bürokrasinin görevinin tayin edilen politikaların istenen şekilde uygulamak olduğudur.
- İkinci yaklaşım ilkinden farklı olarak bürokraşiye dolayısıyla bürokratlara farklı roller biçmektedir.Buna göre,bürokrasinin idari rolü olduğu kadar siyasi rolü de vardır.
- Üçüncü yaklaşım ise, depolitize devlet anlayışı çerçevesinde yönetilenleri keyfilikten koruyacak, objektif ve yansız davranacak rasyonel ve verimli bir idare oluşturmak için son yıllarda idarenin üst kurullar oluşturulmak yoluyla , siyasal müdahale ve denetimlerden uzak tutulması anlayışıdır.

Bürokrasi Siyaset İlişkisi:

- Siyaset ve yönetim ilişkisinin çeşitli ülkelerde farklılık göstermesinin nedenleri yapısal ve kültürel nedenlere dayandırılarak açıklanmaktadır.
- Buna göre ABD ve Kıta Avrupası'nda siyaset ve yönetim arasındaki farklılığın nedenleri:
 - 1-Kültürel etmenler,
 - 2- Yapısal etmenler,
 - 3-Rol etmeni.

Bürokrasi Siyaset İlişkisi:

- Türkçe yazında ise;
- Siyaset yönetim ilişkisi, kurumsal ve kültürel boyutlarıyla ele alınarak liberal kuramın varsayımları doğrulanmaya çalışılmaktadır.
- Siyaset yönetim ilişkisi çok ender olarak birlikte ele alınmış,
- Daha çok bürokrasi üzerine kültürel ya da kurumsal betimlemeler yapılmış,
- Konu Anglo-Amerikan yaklaşımında tanımlanan zıtlama-ayrılık boyutuyla incelenmiş,
- Bürokrasi ya davranışsal yönleriyle ya da toplumsal yapı içindeki konumu bakımından ele alınmış,
- Siyaset yönetim ilişkisi siyasal gelişmişlik kapsamında ya da Weberci siyasal sistem-bürokrasi karşıtlığı temelinde incelenmiştir.

Bürokrasi Siyaset İlişkisi:

- Bürokratlarla siyasetçiler arasındaki ilişkiler kamu yönetiminin en temel ve en zor konularından biri,
- İki temel unsur;temsili mekanizma ve hiyerarşik mekanizma,
- Büyük örgütlerde yönetim fonksiyonu ile politika tayini fonksiyonunu ayırmanın güçlüğü,
- Devletin temel işlevleri açısından ayırım yapılması,
- Guy Peters:yönetim ile siyaseti birbirinden ayırmak yerine yönetimin siyaset ve siyaset aktörlerle nasıl bir arada olabileceğinin yollarının aranması..
- Siyaset ve yönetimin farklı süreçler olduğu; Wilson, Goodnow, Waldo, özellikle Weber...
- Yönetim siyaset ikileminin olmadığı ve bunlara kesin bir sınır çizgisinin çekilemeyeceği; Appleby, Stain, Jacop...
- Liberal müdahaleci dönem:biçimsel-kurumsal ayrılık,
- Neoliberal dönem:piyasa ilkelerinin doğrudan doğruya siyaset ve yönetim alanına taşınmasıyla ekonomik alan ile siyasal alanın bütünleşmesi kapsamında ortadan kalkmakta olduğu...

Bürokrasi Siyaset İlişkisi:

- W.Wilson,1887, “Yönetimin İncelenmesi”,
- “Anayasaları uygulamak onları yapmaktan daha zordur”,
- Frank Goodnow,1900,”Siyaset ve Yönetim”
- Willoughby, 1927, “Kamu Yönetiminin İlkeleri”,
- “Siyaset-Yönetim İkilemi”,
- Heper: demokratik bir siyasal sistem açısından bürokrasi sorunu ele alındığı zaman üç temel kategori önerisi...

Bürokrasi Siyaset İlişkisi:

- Eryılmaz: bürokratlarla siyasetçiler arasındaki ilişkilerin ne olması gerektiği konusundaki akademik tartışmalar üç farklı yaklaşımı ortaya çıkarmaktadır,
- 1-Birinci yaklaşım, bürokrasi ve bürokratların temsili demokrasilerde seçimle işbaşına gelmiş politikacılar tarafından sıkı kontrol edilmesini öngörür.
- 2-İkinci yaklaşım, siyaset-yönetim ayrımını reddeder, bürokrasinin idari rolü olduğu kadar, siyasi rolünün de bulunduğunu, bürokratların genel olarak yönetim ve siyasa yapım sürecinin dahili bir unsuru olduğunu bildirir.
- 3- Üçüncü yaklaşım, yeni gelişmekte olan ve dikkatlerin üzerinde yoğunlaştığı bir düşüncedir; üst düzey bürokratlara idari sisteme de siyasetçiler karşısında bazı özerk yetkilerin verilmesinden yanadır.

Bürokrasi Siyaset İlişkisi:

- Bürokrasi ile siyasetin birbirine karşı güç kaynakları veya silahları...
- Bürokrasinin güç kaynakları nedeniyle potansiyel ve fiili olarak demokrasiye karşı bazı tehlikeleri...
- Bürokrasinin demokratik toplumda olumlu ve gerekli bir takım fonksiyonları...
- Etkin bir bürokrasinin demokrasi için gerekliliği,

Bürokrasi Siyaset İlişkisi:

- Bürokrasinin gücü ve ilişkileri hükümet sistemleri ile de ilişkilidir,
- Ülker: Siyasi iktidar-bürokrasi ilişkisinin değişik toplumsal yapılar içinde incelenmesi,
- Kapitalist toplumlar,
- Tek parti ve sosyalist toplumlar,
- Çok partili ülkeler,
- Gelişmiş ya da geri kalmış ülkeler,

Bürokrasi Siyaset İlişkisi:

- Ülkelerin siyasi ve ekonomik rejimlerindeki farklılıklar kadar bürokrasilerinde de farklı özellikler söz konudur;
- Gelişmiş ülke bürokrasilerinin ortak özellikleri,
- Gelişmekte olan ülkelerdeki bürokrasilerin ortak özellikleri,
- Kamu bürokrasisinin sorumluluğu ve denetimi,
- Bürokrasinin otorite ihtiyacı ile siyasi yöneticilerin egemenlik hakları uzlaştırılarak kamu hizmetlerini nasıl daha etkin ve verimli hale getirebiliriz?
- Bürokrasinin olumsuzluklarını asgari düzeye indirmede yardımcı olabilecek belli başlı önlemler ve yapısal değişiklikler...

Bürokrasi Siyaset İlişkisi:

- Bürokrasi üzerindeki siyasal denetim...
- Kamu bürokrasileri üzerinde siyasi organlarca yapılan denetim yolları neler olabilir...
- Siyasetçilerin denetim yeteneğini genişletebilmesinin bir yolu, danışma birimleri..
- Ergun: yöneticiler kendi ilgi alanlarına ilişkin etkinliklerde bulduklarında bu etkinlikler ülkenin genel çıkarlarına uygun olduğu kadar, siyasal karar organlarının oluşturdukları siyasetin çizgilerine de uygun olmalıdır. Öyle ki, ne yönetim siyasallaşmalı, ne de siyasal erk, bürokrasinin elinde bir oyuncak konumuna düşmelidir.

Bürokrasi Siyaset İlişkisi:

- Akbulut: Siyaset ve Yönetim İlişkisinin Ekonomik Alan- Siyasal Alan Ayrılığının Türevi Olarak İncelenmesi:
- Okunan diğer yazarlardan farklı olarak yönetim siyaset ilişkisini, ekonomik alanın ile siyasal alanın biçimsel- kurumsal ayrılığından hareketle, bu ayrılığı, kapitalist toplumsal gerçeklik bağlamında maddi temele oturarak, siyasal alanı oluşturan kurumların dolayımlayıcı nitelikleri bağlamında ele almış, dolayısıyla amaçsal tarih ve toplum yorumunun mantıksal zorunluluklarına göre değil, tarihsel maddeci yaklaşım kapsamında tarihsel zorunluluklar ve toplumsal gerçeklik düzleminde tartışmıştır.

Bürokrasi Siyaset İlişkisi:

- Acar: Siyaset-Yönetim/Siyasa Oluşturma-Siyasa Uygulama Ayrımının Belirsizleşip-Bulanıklaşması:
- Klasik ayrıma ilişkin günümüzdeki görünüm ve kavrayış,
- Siyaset-Yönetim ayrımı ya da ikiliği nedir?
- Bu konudaki tartışmalar, Wilson, Friderich-Finer, Waldo, Miller...
- Klasik bakışın gerçekçi ve doğru olmadığı yönündeki eleştiriler...farklı kurgulamaların doğuşu...
- Siyasa ağbağlarının yükselişi ile örgütlerarası ilişkilerle ilgili araştırma ve tartışmaları yürüten değişik disiplinlerden araştırmacıların sundukları kuramsal yaklaşımlar ve görgül bulgular da klasik duruşun terk edilmesinin yolunu açan unsurlar...

Bürokrasi Siyaset İlişkisi:

- Brugue ve Gallego: geleneksel olarak yönetimin siyasetten ayrı olduğu, siyasi pazarlıklar ve müzakereler sonucu oluşmuş tercihleri ve öncelikleri değiştirme ya da saptırma hakkı olmadığı genellikle sanki uygulamada çok kolay gerçekleştiriliyormuş gibi kabul görmektedir.
- Ancak bu varsayım yaşanan deneyimler ve yürütülen araştırmalar tarafından desteklenir nitelikte değildir.
- Kamu yönetiminin siyasi seçeneklerin yaşama geçirilmesinde kilit bir rol oynadığı da bir gerçektir.
- Klasik ayrımı olduğu gibi sürdürmeye çalışmak yerine, dikkat ve duyarlılığın “kamu yönetiminin demokratikleştirilmesi” üzerine yöneltilmesi gerekir.
- Çünkü böyle bir değişim, bizatihi demokrasiyi geliştirir, yönetsel etkinlik ve etkililiği artırır ve sosyal kapitali güçlendirerek kurumların başarımını yükseltir.

Bürokrasi Siyaset İlişkisi:

- Bunun gerçekleştirilmesi için demokratik katılımın siyasetten siyasalara ve evrensellikten ağbağa doğru kayması şarttır:
- Siyaset ve evrensel oy parlemontalarda bulunur, yönetim ise siyasaların ve ağbağın alanıdır.
- Yani, katılımın ve diyalogun genel ve soyut kavramlar olmaktan çıkarılıp, içinin doldurulması isteniyorsa, kamu yöneticilerine düşen rol; yurttaş katılımını etkin bir biçimde sağlamanın savunucuları ve gerçekleştiricileri olmaktır ki, bu da en doğru ve etkin şekilde “siyasi tercih ve kararların somut siyasalara dönüşmesi ve uygulanması aşamasında” gerçekleştirilebilir.
- Böylelikle yönetimin demokratikleştirilmesi demokrasinin kendisini geliştirip güçlendirmektedir, çünkü siyasi katılım siyasalara katılımı tanımlanmakta ve bütünleşmektedir.

Bürokrasi Siyaset İlişkisi:

- Klijn: Siyaset yönetim ayrılığını savunan klasik görüş, ağbağ toplumundaki karmaşıklığı betimlemekten uzaktır. Öncelikle bir siyasanın içeriğinin karar verme sürecinin en başında kesinleştirildiği fikri, karmaşık karar verme süreçlerinin yaşandığı günümüz uygulamalarınca doğrulanmamaktadır.
- Ayrıca bu varsayım, bir ağbağ içerisindeki aktörlerin eylemlerinde yansıttıkları özerk hareket alanını doğru bir biçimde resmetmemektedir.
- Sorunların açık bir şekilde tanımlanmadığı ve çözümlerin her zaman hazır olmadığı ya da süreç içerisinde tartışılmaya devam edildiği olgusu, klasik imajın gerçekliliği ve yararlılığı konusunda şüpheyeye düşmek için yeterli nedenlerdir.
- Devlette karar vermenin karmaşıklığı, yalın aşamalardan oluşan yönetim biçimlerine değil, “paralel yönetme” denilebilecek bir yönetim anlayışına dayanmak zorundadır.
- Siyasa geliştirme ve uygulama eş zamanlı ve kesintisiz olarak gerçekleşmektedir ve biri diğerini daima etkilemektedir.

Bürokrasi Siyaset İlişkisi:

- Hem klasik ayrıma ilişkin varsayım ve beklentilerin sorunlu olduğunu, hem de siyasetin yönetime göre üstünlüğü ya da önceliğini kabul eden yeni yaklaşımlara gereksinim vardır.
- Ağbağ toplumunda politikacılar için başka bazı roller gerekmektedir. İki öneri;
- 1-Ağbağ toplumunda politikacıların rollerinde, amaç belirlemekten çeşitlilik yaratmaya doğru bir çeşitlilik olması gerekmektedir. Politikacılar eski ya da yeni sorunlara yeni ve ilginç çözüm arayışlarında atak ve uyarıcı bir rol oynamalıdır.
- 2-Kontrole odaklanmak yerine, öğrenme ve seçme süreçlerine rehberlik yapmak.

Bürokrasi Siyaset İlişkisi:

- Öne sürülen temel sav: Kamu siyasalarının yapımı ve uygulanması süreçlerinde yaşanan değişimler, siyasa analizinin biçimi ve içeriğiyle, siyasa analistlerinin sahip olması gereken rol ve yetkinliklerde de köklü kimi değişikliklerin tasarlanmasını ve yaşama geçirilmesini gerektirmektedir.
- Hajer: Kamu siyasalarının giderek artan düzeyde “radikal belirsizlik” altında, “belirsizliğin kesin olduğu” ortamlarda tartışılıp-oluşturulmak zorunda kalındığı bir dönemde, siyasa analizinin ve analistin işlevi; olgulara ilişkin yansız bilgi birikimi ve sunumundan çok, mevcut belirsizliklerin doğru biçimde tanımlanmasını ve ilgili paydaşların bu konularda bilgilendirilmesini-biçimlendirilmesini de sağlayacak şekilde bir dizi müzakere ve tartışma süreçlerini ve bununla ilgili yetkinlikleri içermek durumundadır.

Bürokrasi Siyaset İlişkisi:

- Robinson: İlgili yazındaki tartışmalar ve bulgular ışığında “geleneksel siyasa analizi” ile “siyasa oluşturmadaki yeni yaklaşımları” ayrıntılı ve karşılaştırılmalı bir biçimde ortaya koymaktadır.
- Buna göre “geleneksel yaklaşım”; kamu yönetiminin, siyasetten ayrı olduğunu ve rasyonel yapılar ve açık yetki sınırları içerisinde işlev gördüğünü varsayarken, “yeni yaklaşımlar”; siyaset ve yönetimin kesintisiz bir bağ oluşturduğunu ve kamu yönetiminin ve yöneticilerinin yetki sınırlarının sıklıkla bulanıklaştığı örgütsel yapılar içinde işlev görmeleri gerektiğine dikkat çekmektedir.
- “Geçişkenliği bol bir dünyada” kamu yönetimi eğitimi ve öğretiminin içeriği ve beklenen çıktıları neler olmalıdır sorusu farklı araştırma ve arayışların konusu olmayı sürdürmektedir.
- Yen yaklaşımların gerektirdiği bilgi ve beceriler üç ana kümede toplanmaktadır; bilişsel bilgi, kişilerarası beceriler ve kişisel-içe dönük beceriler.

Bürokrasi Siyaset İlişkisi:

- Kamu tercihi okulu, refah devleti döneminde genişleyen bütçe yani artan kamu harcamalarının sermayenin karlılığı üzerindeki olumsuz etkisini ortadan kaldırmaya dolayısıyla da bütçe sürecini dönüştürmeye ve bürokrasiyi yeniden yapılandırmaya dönük bir kuramdır.
- Bu okulun söz konusu amaçları, yöntemsel bireycilik ve ekonomik insan varsayımlarına dayandırılır. Yöntemsel bireyciliğe göre, tüm toplumsal varlıklar, temel olarak, bireysel aktörlerden oluşur. Bu aktörler, ekonomik insan varsayımı kapsamında, kendi bireysel çıkarlarını ençoklaştırmaya çalışırlar. Bürokratlar da, bir birey olduğundan, kendi faydalarını ençoklaştırmak için bütçeyi büyütmüşlerdir. Bürokratların fayda ençoklaştırmaları, kamu yararının olmadığı sonucunu da doğurmaktadır.

Bürokrasi Siyaset İlişkisi:

- Kamu tercihleri kuramı; kamu sektörü kuruluşlarında çalışan temsilcilerin, temsil ettikleriyle çok farklı gündemlere sahip oldukları varsayımından yola çıkar. Aslında kamu tercihleri kuramı, asıl-vekil çerçevesini öncelikli ve açık bir şekilde kullanmasa da bu doğrudur. Tullock, Buchanan ve Tollison tarafından ayrıntılandırıldığı üzere; kamu hizmetlileri öz-çıkarcılarını maksimize etmeye çalışmaları bakımından diğer ekonomik temsilcilerden farklı değildir.
- “Kamu hizmeti” retoriği, yönetici memurların nasılsa geniş kamu çıkarlar doğrultusunda hareket edeceklerini ima etmesine rağmen, aslında bunların davranışları ampirik olarak sınırlı öz-çıkarcı dürtüleriyle daha iyi izah edilebilir.
- Kamu görevlilerin davranışları rüşvetle, seçim kampanyası bağışları, aile üyelerine para yedirmek ya da istihdam sözü vermek yoluyla yönlendirilebilir. Pek çok özel sektör faaliyeti böylelikle, refah üreten girişimcilikten rant avcılığına çevrilir. Kamu tercihleri perspektifi, yönetici memurların dürtülerini normlar vasıtasıyla şekillendiren tarifeler konusunda son noktada kötümserdir.

Bürokrasi Siyaset İlişkisi:

- Asil-Vekil Modelleri:
- Asil-vekil ilişkileri, bir veya bir den fazla kişinin (asil) diğer bir bireyi ya da bireyleri (vekil) kendi adına bazı işleri yapması ve kararları vermesi için yetkilendirmesi ile ortaya çıkar.
- **temel sorun**, asil ve vekilin güdülerinin ve çıkarlarının birbirinden farklı olmasıdır. Asil-vekil modelleri asilin kendi adına iş yapması için istihdam ettiği vekilin davranışlarını tam olarak izleyemiyor olması üzerine kuruludur. Tam izleyememe, ***izleme maliyetinin*** pozitif olması anlamına gelmektedir.

Bürokrasi Siyaset İlişkisi:

- Bu modellerin temel varsayımı, asil ile vekil arasında **enformasyon asimetrisinin** varlığıdır. Vekil, yaptığı işlere dair asil'in ulaşamayacağı enformasyona ve bilgiye sahip olmaktadır. Asimetrik bilgi, vekilin yaptığı işte kendi çıkarlarını, asilin çıkarları aleyhine maksimize edebilmesine imkân sağlamaktadır.
- Jensen ve Meckling, elemanların direktiflerini yerine getirmelerini garantilemek için temsil edilenlerin ödemek zorunda olduğu **temsil maliyeti kavramını** ortaya attı. Bu maliyet, temsilci davranışlarının takibini, senetle eleman bağlama maliyetlerini ve temsilcilerin şirket çıkarlarına aykırı davranmaları halinde ortaya çıkan gizli kayıpları içeriyordu.
- Bu ve benzeri durumlar, sözleşmelerde hangi tarafın sabit bir getiri elde edeceği ve hangi tarafın gelirdeki değişmeden etkileneceğinin tanımlanmasıyla aşılmaya çalışılmaktadır.

Bürokrasi Siyaset İlişkisi:

- Asil-vekil kuramı, özel şirketlerde bir kez uygulanınca, kamu sektöründeki davranışları açıklayıcı bir çerçeve bulmak nispeten daha kolaydı. Özel sektörde temsil edilenler hissedarlardır; şirketin yönetim kurulu bunların temsilcileridir ve üst düzey yöneticiler, yönetim kurumunun temsilcileri olarak hizmet ederler. Kamu sektöründe, temsil edilenler, genel olarak “halk”tır.
- Demokrasilerde ilk düzey temsilciler, seçilmiş vekillerdir; onların yasalaştırdığı politikaları yürütmek üzere atanmış yürütme kanadı temsilcilerine karşı yasa koyucular patron gibi davranır. Siyasal yozlaşma, tek tek temsilciler (yönetici memurlar), kendi özel maddi çıkarlarını, temsil ettikleri kişilerin çıkarları üstünde tuttuklarında ortaya çıkar. Fakat temsilciler, başka sebeplerle de umulanın tersine hareket edebilirler; örneğin kendi bürolarını ve iş güvencelerini korumaya yönelik ya da çalıştıkları insanlarınkiyle uyuşmayan ideolojik dürtülerle davranabilirler.

Türkiye'de Bürokrasi Siyaset İlişkisi

- Osmanlı Mirası:
- Aşırı politize olmuş bir bürokratik kadro ve siyasi yandaşlarına popülist yaklaşımlar ile iş bulma gayretleri içinde bulunan siyasiler..
- Bürokrasi, bir denge unsuru olarak; özellikle hükümet kurulmasında güçlükleri olduğu zaman veya hükümetler kendi kendilerine idareyi sağlayamadıklarında idarenin devamını sağlayan, siyasi boşluğun doğmasına engel olan bir araç...
- Sosyo-kültürel açıdan olduğu kadar kurumsal teamüller-yapılar ve yönetim kültürü açısından Osmanlı devlet geleneğinden alınan birikimler..
- Osmanlı devlet geleneğinde bürokrasi başlangıçta oldukça sade bir nitelik göstermiş, pek çok kamusal hizmet devlet adamlarının konutlarında görülmüş,
- Yükselme döneminde sivil bürokrasi, askeri bürokrasiye oranla ikinci planda, daha sonra bürokrasinin merkez örgütünün yapı ve fonksiyon olarak güçlendirilmesi,
- Askeri ve mülki bürokrasinin ayrılmaya başlaması, mülki idarenin doğuşu...
- Merkezîyetçilik-ademi merkezîyetçilik tartışmaları...
- Vilayet nizamnameleri...

Türkiye'de Bürokrasi Siyaset İlişkisi

- Tek Parti Dönemi:Bürokrasinin Altın Yılları:
- Türkiye Cumhuriyetinin ilk yıllarında bürokrasiye geniş imkanlar tanınması ve hukuksal güvenceler altına alınması,
- Yönetimle iktidar partisinin bürokratik mekanizma ile iç içe olmak suretiyle değişim ve her alanda çağdaş gerekleri yakalama ortak paydası etrafında hareket etmeleri,
- Bilgi birikimleri ve tecrübeleri ile hemen fark edilen bireylerden oluşan bürokratlar toplumsal değişime yön veren kararların alınması ve uygulanmasında etkili olmuşlar ve siyasal destekleri nedeniyle eleştirilerden uzak kalmışlar...
- Bürokrat-siyasetçi ortak paydalarının netliği..
- Eryılmaz: İki temel misyon:reformları geliştirerek devam ettirmek,yerleştirmek ve ekonomik kalkınmada kamu bürokrasisinin öncülüğün sağlamak.
- İlk yıllar askeri bürokrasi..Daha sonra İçişleri Bakanlığı bürokrasisi...güçlü mülki yönetim...valilerin idari ve siyasi görevleri..
- Sivil bürokrasinin gücünde artış..bürokrasi özne,toplum nesne..

Türkiye’de Bürokrasi Siyaset İlişkisi

- Siyasi Liberalizasyon ve Bürokrasinin Frenlenmesi:
- 1950’li yıllarda yaşanan değişimlerin bürokratik mekanizmaya yansması...
- Bürokrasi açısından büyük bir gerilemenin itibar ve güç kaybının yaşandığı ve siyasilerin bürokratlar karşısında güçlendikleri bir yönetsel yapı...
- Hedeflenen hizmetlerin gereğine uygun olarak teknik yönetici/teknokrat kesim ile tanışılması...
- Büyük yatırımlara imza atılarak etkinliğini arttıran teknisyen bürokrasi...
- Yeni bir teknisyen-bürokrat sınıf...
- Eryılmaz: Devlet merkezli siyasetin yerini parti merkezli siyasetin alması..bürokrasinin gerilemesi, itibar ve güç kaybetmesi...siyaset ve siyasetçilerin öne çıkması, bürokrasinin ikinci plana itilmesi, “kamusal hizmet aracı” olarak görülmeye başlaması...
- Klasik işlevli bürokrasi ile ekonomik işlevli, bürokrasinin farklılaşması.. Bölge yönetimleri...

Türkiye'de Bürokrasi Siyaset İlişkisi

- Bürokrasinin özerkleştirilmesi ve Siyasetin Dengelenmesi:
- 1960'lı yıllarda planlı dönem ve bürokratların yönetim erki üzerindeki gücünün yeniden ön plana çıkmaya başlaması..
- Kamu kesiminde çalışan sayısının hizmetlerin gelişmesine paralel olarak artması...
- 1961 Anayasası; bürokrasiye siyasi iktidar karşısında belirli bir özerklik kazandırılması, memurların özlük ve sendikal haklarına yenilikler getirilmesi...
- Eryılmaz:egemenliğin yetkili organlara verilmesi...DPT, teknokratlar grubunun bürokraside ve siyasi iktidar üzerinde bilgi ve uzmanlık liyakatlerini kullanmaları...
- Askeri ve sivil yönetim alanlarının birbirinden ayrılması...iki farklı idari rejim...
- Heper: siyasal elitlerin bürokratları zayıflatmak için kullandıkları üç strateji...
- 657; sınıflandırma,kariyer, liyakat,.....
- İşe göre değil adama göre iş...

Türkiye'de Bürokrasi Siyaset İlişkisi

- Bürokrasinin Dönüşümü ve Yeniden Yapılanma:
- 1982 Anayasası: idarenin güçlendirilmesi...devletin aşkın ve üstün niteliği...
- MGK, üst askeri bürokrasinin geniş anlamda siyasetle ilişkileri...
- 1980'li yıllarda, bürokrasinin halk arasında kamuda yapılan işlerin gecikmesi ve kırtasiyecilik olarak algılanması ve siyasetçilerin seçimlerde bu olguyu kullanmaları...
- Bu dönemde kurumsal-yapısal içerikli reformlara gidilmemesi, ancak bürokrasiye teknik ve çağın gerekleri olan donanımlar açısından yeterli olarak tanınması...
- Tartışmalar, bürokrasi ile siyaset arasındaki ilişkinin boyutlarından daha çok bürokrasinin siyasallaşması ve siyasi tercihlerin kamu kurumlarında istihdam için belirleyici olduğu yönünde yargılar...
- Kamu görevlerine girmek için merkezi sınav sistemi...
- Özelleştirmeler...bütçe dışı fonlar...desentralizasyon...
- Yolsuzluklar...memurluğun sosyal statüsü ve mali imkanlarının giderek gerilemesi...

Türkiye'de Bürokrasi Siyaset İlişkisi

- Piyasa Mekanizması ve Üst Kurullar Bürokrasisi:
- Üst kurullar bürokrasisi...ekonominin siyaset karşısında özerkleştirilmesi..yeni iktidar odakları...ayrıcalıklı bürokrasi...
- Siyasetin alanının daraltılarak bu alanın tekno-bürokratlara bırakılması...

Türkiye’de Bürokrasi Siyaset İlişkisi

- Durgun:Osmanlı-Türk kamu yönetiminde bürokrasi ve bürokratlar idari fonksiyondan çok siyasi fonksiyon görmüşlerdir.
- Tarihsel süreç içinde bürokrat-siyasetçi ilişkisinin zaman zaman birliktelikten çıkıp farklı amaçları gerçekleştirme mücadelesine dönüşmesi,
- Siyasetçilerin bürokratlar üzerindeki etkileri nedeniyle ülkemizdeki bürokratik yapının “patrimonyal” olarak değerlendirilebileceği...